

Knižničné poriadky ľudových knižníc na Slovensku na prelome 19.-20. storočia.¹

I.

KOVÁCS, Zsigmond. Könyv-Jegyzék A Kassai Kazinczy-Kör népkönyvtárában lévő Könyvekről. Kassa: Nyomatott Werfer Károly akad. Kö- és könyvnyomdájában, 1909. 45 s.²

Abecedný katalóg ľudovej knižnice Kazinciho spolku registruje 1730 titulov kníh, najmä beletrie, s uvedením signatúry, autora, názvu, počtu zväzkov a ceny knihy.

Knižničný poriadok

§ 1. V roku 1902 založená ľudová knižnica v Košiciach je pod kontrolou Štátnej rady pre múzeá a knižnice a pod dozorom Košického Kazinciho spolku.

§ 2. Košický Kazinciho spolok vykonáva dozor nad knižnicou prostredníctvom výboru, ktorý je zložený z členov spolku zvolených v zmysle § 7. správnych pravidiel spolku.

§ 3. Ľudovú knižnicu spravuje knihovník zvolený týmto výborom. Správu pokladnice ľudovej knižnice má na starosti taktiež výborom zvolený pokladník.

§ 4. Knihovník zabezpečuje najvhodnejšie knihy pre knižnicu zo zoznamu zostaveného Štátnou radou pre múzeá a knižnice, - a tieto, ak sú brožované, dá zviazať, avšak najprv ich musí zaregistrovať.

§ 5. Vypožičiavanie kníh prebieha v na to vhodnom čase, dvakrát do týždňa.

§ 6. Knihu si môže vypožičať každá bezúhonná osoba bezplatne, a to bez ohľadu na jej zamestnanie. Čitateľ je však povinný, aby knihu, ktorú si vypožičal, vrátil v dobrom stave; a keď ju poškodí alebo stratí, musí zaplatiť jej cenu. V prípade, ak sa zdráha takto učiniť, bude táto suma od neho vymáhaná súdnou cestou. Knihu, ktorá má vyššiu hodnotu ako 10 korún nie je možné z knižničnej miestnosti odnieť.

§ 7. Každú knihu si možno z knižnice vypožičať najviac na dva týždne. Túto dobu môže knihovník vo výnimočných prípadoch predĺžiť, a to najviac na ďalšie dva týždne, ale potom už žiadna kniha nemôže byť vypožičaná dlhšie. Kto vypožičanú knihu ani po tejto lehote nevráti, za každé ďalšie dva týždne po termíne, je povinný zaplatiť 20 halierov.

§ 8. Získané knihy sa zapisujú do zoznamu a ešte pred ich zviazaním sa osignujú. Knihy získané po vytlačení katalógu, až kým, nebude vydaný doplnkový katalóg, sa zapisujú do osobitného zoznamu, ktorý je v knižnici dostupný na viditeľnom mieste. Pokiaľ je to možné, menšie knihy je potrebné zviazať spolu podľa obsahu: ale v jednom zväzku by nemalo byť zviazaných viac ako 30 hárkov.

§ 9. Úplne zničené a potrhané knihy je nutné uložiť z knižničnej skrine na osobitné miesto.

§ 10. Knihy v knižničných skriniach nemôžu byť uložené v dvoch radoch. Knihy majú byť uložené podľa čísla v katalógu.

§ 11. Ďalšie knihy nemôže dostať nikto dovtedy, kým nevráti už vypožičané.

§ 12. Štátna rada pre múzeá a knižnice si vyžaduje podať každoročne správu o návštevnosti knižnice a počte vypožičiek a taktiež správu o materiálnej a finančnej situácii knižnice.

¹ Príspevok je súčasťou plnenia grantu VEGA č. 1/0675/14 Výskum katalógov historických knižníc ako fenoménu kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov.

² Dokument je uložený v Országos Széchényi Könyvtár v Budapešti pod signatúrou 210.393.

II.

VINCZE, Ferencz. Az Abauj-Torna Vármegyei És Kassai Közművelődési Egyesület Központi Nékönyvtárának Címjegyzéke. Kassa: Nyomatott Vitéz A. utóda Könyvnyomdájában, 1914. 66 s.³

Ľudová knižnica Abovsko-turnianskeho župného a košického osvetového spolku publikovala svoj katalóg v roku 1914. Abecedný katalóg uvádza signatúru, autora, názov, počet zväzkov a ich cenu. Ide väčšinou o beletriu.

Výťah z knižničného poriadku

1. Našu knižnicu môžu používať členovia Osvetového spolku a taktiež dospelí obyvatelia Košíc a obyvatelia s trvalým bydliskom v Košiciach.
2. Vypožičiavanie kníh sa uskutočňuje dvakrát týždenne: v stredu popoludní od 6. hod. do 7. hod. ženám a v nedeľu dopoludnia od 11. hod. do 12. hod. mužom.
3. Vypožičané knihy je potrebné bezpodmienečne vrátiť v priebehu štyroch týždňov.
4. Za znečistenie, poškodenie a stratu je v plnej miere hmotne zodpovedný čitateľ. V tejto súvislosti sa v prípade potreby môže knižnica obrátiť na úrady.
5. Cena katalógu je 20 halierov.
6. Nie osobne žiadané knihy môžu byť vydané a prevzaté inou osobou len na základe správne vypísaného potvrdenia s prevzatím zodpovednosti.
7. Študenti stredných a učňovských škôl našu knižnicu nemôžu používať.

Upozornenie! Počas čítania si nesliňte prsty; chráňte si tým svoje zdravie a ani nezašpiníte knihu.

Eva Augustínová

³ Dokument je uložený v Slovenskej národnej knižnici v Martine pod signatúrou OSC 2432 a v Országos Széchényi Könyvtár v Budapešti pod signatúrou 308.705.